БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 176 (9008)
ИЮЛИИН 29
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан

КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. ХАХАЛОВ.

I.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые зарлаха тухай мэдээсэл хэблэлдэ толилогдоо. Байгша оной ноябрь—декабрьда Пленумые зарлаха шиидхэбэри абанхай (Пленумые зарлаха тодорхой болзор хожомынь мэдээсэгдэхэ).

Газар таряалангые дэбжээхэ, ороohо таряа, сахарай свёкло, хлопок болон техническэ бусад ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград, ургамалай ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай, нийтын мал ажалые хүгжөөхэ, мяха, hү, ноohо, үндэгэ болон мал ажалай бусад продуктнуудые ехээр абадаг болохо тухай, колхоз болон совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай, хүдөө ажахые саашадань оньhожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай, колхозуудай нийтын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай материальна ажана байдалые улам һайжаруулха тухай КПСС-эй XXI съездын, ЦК-гэй декабриин (1958 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангаха хэмжээ-ябуулгануудай тухай асуудал Пленумэй үзэмдэжэ табигдаха юм. Пленум дээрэ энэ асуудалаар Российн Федерациин Министрнүүдэй Соведэй, Украинын, Казахстанай, Белоруссиин, Узбекистанай, Таджикистанай, Азербайджанай компартинуудай Центральна Комитедүүдэй элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Хүдөө ажахын асуудал тушаа КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ноябрь-декабрьда зарлаха тухай мэдээсэл совет хүнүүдэй, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадай шэнэ, түгэс хүсэтэй эдэбхи үүсхэл бадаруулба. Энэншье ойлгосотой. Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ шухала асуудалнууд манай орондо туйлай ехэ удхашанартай байһаниинь мэдээжэ

Коммунистическэ парти, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитет хүдөө ажахын үйлэдбэриие хэлбэришэгүйгөөр дэбжээхын түлөө, колхозуудай нийтын ажахын ургалтын, мүн совхозуудай хэрэгые эрид һайжаруулхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Оронойнгоо хүдөө ажахые дэбжээхын тула партиин абаһан хэмжээнүүдэй аша үрэ ехэтэй дүнгүүдые бүхы совет арад ажабайдал дээрээ элитээр харана. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ талаар ехэ хүдэлмэри манайшье республика дотор хэгдээ.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Бурятороной туйлаһан амжалтые Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үндэрөөр сэгнэһэндэнь зоригжоһон республикымнай ажалшад бүхы совет арадтаяа суг хамта долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, тиихэдэ хүдөө ажахын талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые табан жэлэй туршада дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ гарган тэмсэнэ. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хойшолуулашагүй зорилгонуудые шиидхэхын тула КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые зарлаха тухай мэдээсэлээр бадаруулагдаһан колхоз, совхозуудай ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлэй шэнэ дэбжэлтые толгойлхо гээшэ хүдөөгэй партийна организацинуудай, хүдөөгэй бүхы коммунистнуудай нэн түрүүшын зорилго мүн. Партиин ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэхэ зуураа, КПСС-эй XXI съездын, ЦК-гэй декабриин (1958 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар юу хэжэ байһанаа бүхы талаһаань тодорхойгоор хаража үзэхэ хэрэгтэй. Нютагай партийна, советскэ органуудай зүгһөө хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэхи дутагдалнуудые эрид шууд элирүүлжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ талаар бүхы арга боломжонуудаа дүүрэн, һайнаар ашаглахын тула бодото хэмжээнүүдые абаха шухала. Полевой хүдэлмэринүүдэй эгээн харюусалгатай ажал—бүхы колхоз болон совхозуудта хүсэд хүрэхэ шэмэтэ, бүдүүн тэжээл хуряажа абахын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайнаар ябуулха хэрэгтэй.

II.

Республика доторхи арга боломжоёо, хүдөө ажахынгаа материальна талаараа һайнаар хангагдаад байһан арга боломжоёо хүсэд дүүрэн хэрэглэжэ шаданагүйбди гэжэ бидэнэр хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ талаар хэжэ байһан ажал-ябуулгаяа тодорхойлхо зуураа, мэдэрхэ ёһотойбди. Республикымнай колхозуудта нийтын малай тоо толгой удаанаар ургана, мүн ашаг шэмэнь бирагүйгөөр дээшэлнэ, газар таряаламнай үшөөл муугаар эрхилэгдэнэ. Полинуунай буртаг үбһэндэ дарагдашанхай, хэрээһэлүүлэгдэһэн, мүн нарин рядтай тарилга үшөөл багаар хэгдэнэ, ургасын хойноһоо ёһотой һайн харууһан хэгдэнэгүй, полинуудые үтэгжүүлхын тула наг шэбхэ муугаар хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө жэл һайн ургаса абаха бүхы эрхэ нүхэсэл хаа хаанагүй бии. Энэ ушар үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ бүри ехэ харюусалга даалгана. Гэбэшье сагай һайн уларил зарим ажахын, аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дунда һанаагаа амарха ябадал түрүүлээ. Олон колхозууд, аймагуудта кукурузын, хартаабхын болон овощной ургамалнуудай хойноһоо харууһалга муугаар эмхидхэгдэнхэй. Пропашной ургамалнуудай ургасын хойноһоо харууһалха хэрэгтэ иигэжэ хандаха ябадал хабар хэгдэһэн бүхы хүдэлмэриие аша үрэгүй болгоно. Тиимэһээ иимэ ябадал хатуу шангаар буруушаагдаха зэргэтэй.

Олонхи аймагууд, колхозууд болон совхозуудта һайн ногоон ургажа, үнгэрһэн жэлнүүдэйхиһээ һураггүй эртэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжо хаа хаанагүй бии болоо. Гэхэтэй хамта, эдэ арга боломжонууд тон муугаар хэрэглэгдэнэ. Июлиин 25-най мэдээгээр нёдондо жэлэйхиһээ бага үбһэн бэлдэгдээд байна. Тиихэдэ Кяхтын, Ториин, Хориин аймагууд тон бага хэмжээнэй үбһэ һурилөө. Курумканай, Закаменай, Заиграйн, Ахын аймагууд силос даража үшөө эхилээдүй гэхэдэ болохо. Эндэхид мүнөө болотор силос даража эхилээдүй. Тиихэдэ олон адуу малтай Баргажанай аймаг июлиин 25-най мэдээгээр оройдоол 885 тонно, Хориин аймаг—794 тонно силос дараад байна. Иигээд байхадаа эндэхи хүтэлбэрилэгшэд юу бодожо байна гээшэб?

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ иигэжэ хандаха ябадал областной партийна организациин һанаа зобоожо байна. Иимэ байдал саашадаа тэсэшэгүй. Партиин аймагай комитедүүд, гүйсэдкомууд бүхы колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэриие түргөөр ябуулха, эдэ хүдэлмэринүүдтэ бүхы колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые хабаадуулха, бүхы техникэеэ хэрэглэхэ ёһотой. Мүнөө жэл диилэнхи колхоз, совхозуудта жэл хахад, хоёр жэл хүрэхэ шэмэтэ, бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ бүхы арга боломжо бии. Энэ зорилгые партийна, советскэ органууд дайшалхы ёһоор шиидхэхэ уялгатай. Гэхэ зуура, таряа хуряалга, ороохо таряа тушаалгада һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие эмхитэйгээр, хоролто, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ шухала. Бүхы колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалга, силос даралга дээрэ бүхы машинануудые хэрэглэжэ, нийтын мал ажалда бардам хүрэхэ тэжээл байгуулха хүдэлмэридэ ажал хэжэ шадаха бүхы хүнүүдые элсүүлээд, эршэ хүсэеэ зангидан, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй болоно.

Республикамнай малай ашаг шэмэ абаха, тушааха талаар гүрэнэйнгөө урда ехэ уялгатай. Колхоз, совхозууд түрүүшын хахад жэлэй туршада һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Энэ дутагдалаа түргөөр усадхажа, мүнөө зунай үедэ малаа һайса шахан таргалуулжа, гүрэндөө тарган мяха худалдаха арга боломжоёо эзэн ёһоор хэрэглэхэ, ноохо худалдаха түсэбөө дүүргэхэ, һү бүри ехээр һаадаг боложо гүрэндөө үгэхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ ороохо таряа, мяха, һү, ноохо, үндэгэ, хартаабха, овощь бусад продуктнуудые, мүн түүхэй эд үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ тушааха түсэбөө колхоз, совхозууд бүгэдөөрэн дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхэ уялгатай.

III.

ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула тэрэниие оньһожоруулха асуудал, тусхайлбал, техническэ ургамалнуудые, хартаабха болон овощь тариха, хуряаха хүдэлмэриие, һолоомо суглуулха, шэрэхэ, ороохо таряа сэбэрлэхэ, хатааха, тэжээл бэлэдхэхэ, буйлуулха, хубааха хүдэлмэриие, малай фермэнүүдые уһаар хангаха, ашаа тээхэ, буулгаха, складуудай хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха асуудал мүнөө илангаяа шухала болоод байна. Мүнөө колхозуудай өөрын техникэтэй болоод байхада, тиихэдэ МТС-үүдһээ 6 мянга шахуу элдэб олон мэргэжэлтэй механизаторнуудай республикымнай колхозуудта ошоод хүдэлжэ байхада, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие, илангаяа мал ажалай бүхы хүдэлмэриие үргэнөөр оньһожоруулха ехэ арга боломжо бии болоо.

Һайн арга боломжотойшье һаа, энэ тон шухала хэрэгтэ ехэ дутагдалнуудай байһые мэдэрхэ хэрэгтэй. Олон колхоз, совхозуудта машинно-тракторна паркнуудые һайнаар ашаглаха, техникэеэ хэрэглэхэ, хадагалха ёһотой һайн гурим байгуулагдаагүй. Тракторнууд болон бусад машинануудай миин байха ябадал олон ушарна. Жэшээлхэдэ, июлиин 2-дохи 10 хоногой туршада 15 хүсэтэй трактор бүхэнэй үдэр бүриин ажалай бүтээсэ дунда зэргээр Тарбагатайн аймагта—0,53, Хориин—0,65, Хэжэнгын—0,60, Зэдын—0,73 га байтаа, тиихэдэ Баргажанай аймагта энэ 10 хоногой туршада нэгэшье трактор хүдэлөөгүй. Бүхыдөө республика доторнай тракторна паркын хүсэнэй оройдоол 33,3 процентнь ашаглагдаа. Мал ажалые хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудай табигдаад байхада, фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулга илангаяа ехэ удхашанартай болоод байна. Мал ажалай ехэнхи хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэнэ. Уһаар хангаха, уһалха хүдэлмэри, тэжээл буйлуулха болон хубааха, һү һаалга, наг шэбхэ түүхэ, зөөхэ болон бусад хүдэлмэринүүд мууса оньһожоруулагданхай. Тиимэ дээрэһээнь мүнөө болотор продукци абалгада үлүүсэ ехэ ажал, мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ болохогүй. Байгша ондо эрид хубилалта туйлаха уялгатайбди. Малай бүхы фермэнүүд дээрэхи уһалха уһа халааха хүдэлмэриие нүхэр Нурминскиин системын автоуһалуурине үргэнөөр хэрэглэжэ, оньһожоруулха хэрэгтэй. Мүн бүхы хонидые оньһон аргаар хайшалха, электрын аргаар үнеэ һаалгые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Мал харууһалха шэнэ арга дүрые—үнеэдые уянгүй байлтаха, байра соонь тэжээл хаянгүйгөөр эдеэлүүлхэ гэхэ мэтые эрид шууд нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Колхозуудай абадаг электрын хүсэн муугаар, илангаяа үйлэдбэридэ муугаар хэрэглэгдэнэ. Иимэ ушар Кабанскын, Байкало-Кударын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Иволгын, Сэлэнгын аймагуудта үзэгдэнэ.

Колхоз, совхозуудта бар хүсэнэй ажалые болюулжа, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын тула хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулха асуудал эрид шууд шиидхэхэ саг ерээ.

IV.

Манай колхоз болон совхозуудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Нэгэн адли газартай, нэгэн адли сагай уларилтай аад, түрүү, гээгдэнги колхозууд зэргэлжэ байдаг. Иимэ баримтанууд аймаг бүхэндэ бии. Гээгдэнги колхозуудай байһан ушар хадаа партийна органуудай эмхидхэхы хүдэлмэриин һула байһаниие харуулна. Колхоз, совхозуудые һайн кадрнуудаар бэхижүүлхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленум дээрэ заагаа һэн.

Колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар саашадань бэхижүүлхэ гээшэ нэн түрүүшын зорилго болоно. Һүүлэй 3—5 жэлэй туршада нийтын ажахые хүгжөөхэ талаар ямаршье хубилалта оройдоо туйлаагүй колхозууд манайда үсөөн бэшэ. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, имагтал кадрнуудһаа болоно. Колхозуудые толгойлжо байһан олон хүтэлбэрилэгшэд нийтын ажахые хүгжөөхэ тухай оролдодоггүй, бага һү һаахадаа, үсөөн түл абахадаа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө бага продукци абахадаашье һанаа амархан һуудаг байна. Тиимэ колхозуудые үүсхэлтэй, оролдосотой хүнүүдээр, һайн эмхидхэлшэдээр, мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Хүтэлбэрилхы партийна, советскэ кадрнуудай дундаһаа колхоз, совхозуудта хүдэлхэеэ ошожо, колхозуудай түрүүлэгшэдээр, совхозуудай директорнүүдээр, отделенинүүдые эрхилэгшэдээр, парторганизацинуудай секретарьнуудаар һайн дурааараа хүдэлхэ хүнүүд олон байха. Аймагуудай, колхоз, совхозуудай абаһан социалистическэ уялгануудые дүүргэхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри бүхы хэмжээгээрнь шангадхаха, колхоз, совхоз, бригада, фермэ бүхэнэй абаһан даалгабаряа заатагүй дүүргэхын хойноһоо үдэр бүриин хиналта байгуулха, энэ хэрэгтэ бүхы колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы коммунистнууд болон комсомолшуудые хабаадуулха шухала.

Хүдөө ажахын талаар абтаһан социалистическэ уялганууд партийна болон гүрэнэй жаяг заршамые нарииһаар сахингүйгөөр дүүргэгдэхэгүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Хамаг юумэндэ үнэн сэхэ байха, дутагдалнууд болон хойрог ябадалтай эбсэшэгүй байха гээшэ элбэг тэжээл бэлэдхэлгэдэ, ургаса харууһалгын хүдэлмэриие шангадхалгада, малай ашаг шэмэ абаха болон гүрэндэ худалдаха талаар гээгдэлээ усадхаха, тэрэшэлэн бусад хойшолуулашагүй хүдэлмэринүүдые түргөөр ябуулха хэрэгтэ тон шухала удхашанартай юм.

Даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө манай кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай хэлэхэ зуураа, мэхэлхэ, нюдэ далдалха гэхэ мэтэ тэсэшэгүй муухай баримтануудые алад гаража болохогүй. Хэжэнгын аймагта зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һү һааха, гүрэндэ худалдаха хэрэгые унагаагаад, мэхэ гохын ашаар энэ хэрэгые «заһаха» гэһэн һэдэлгэ гаргаа гэжэ шалгалта тодорхойлоо. Эндэхи зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд магазинуудһаа тоһо худалдажа абаад, тэрэнээ гүрэндэ худалдаад, түсэбөө дүүргэхэ гэһэн байгаа. Партиин обком энэ аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хатуу зэмэ тохоо. Жаяг заршам эбдэхэ ябадал, мүн мэхэ гохо гаргадаг, нюдэ далдалдаг хүнүүд саашадаа хатуугаар хэһээгдэхэ ёһотой.

V.

КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байһан Пленумдэ бэлэдхэхэ зуураа ойрын жэлнүүдэй туршада республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ шухала олон асуудалнуудые бүхы талаһаань хаража үзэхэ ёһотойбди.

Гол түлэб мал ажалые эрид түргөөр хүгжөөхын тула, ехэ ноohо, мяха, һү түргөөр абадаг болохын тула хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шэглэл болон мэргэжэл тухай асуудалые анхаралтайгаар хаража үзэхэ хэрэгтэй. Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын тула таряан ажалые хүгжөөхэ шухала. Иимэ зорилгоор тэжээлэй ургамалнуудые, тусхайлбал, кукуруза болон бусад шэмэтэ тэжээлые, нэгэ жэлэй, мүн олон жэлэй бобово ургамалнуудые ехээр таридаг болохын тула тарилгын талмайн хэмжээе дахин хаража үзэхэ шухала.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, уһалууриин ажахын барилгые түргөөр ябуулха, шэнэ газар ашаглаха, сабшалан болон бэлшээреэ эрид һайжаруулха хэрэгтэ хандуулагдаха зэргэтэй.

Мал ажалай хүгжэлтын асуудалаар нэн түрүүн хонин ажалые хүгжөөхэ тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө хонин ажалые түргөөр хүгжөөхэ ябадал тон шухала болонхой, мүн хэрэгтэй бүхы эрхэ байдалшье байгуулагданхай. Энэ долоон жэлэй туршада манай түсэбөөр харалагдаһанай ёһоор, 2,5 миллион толгойн орондо, 4—5 миллион хонитой гэхэ гү, али эдлүүриин газарай гектар бүридэ хоёр хонитой байха ёһотойбди. Хонин ажалай шэнэ совхозуудые эмхидхэхэ тухай асуудалые шэнжэлэн үзэжэ, бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала. Иимэ зорилгын табигдаад байхада, шэнэ бэлшээринүүдые эдлэхэ, тэдэниие уһаар хангаха, искусственнаар үрэжүүлхэ, хонидые үбэл хурьгалуулха асуудалнуудые, тэрэшэлэн малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие саашадань шадабаритайгаар ябуулха тухай асуудалнуудые эрид шууд шиидхэхэ хэрэгтэй. Эбэртэ бодо мал хүгжөөхэдөө, гол түлэб мяха, һү үгэдэг малые хүгжөөдэг болохо хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Мяха ехээр абадаг болохын тула колхоз болон совхозуудта нийтын малай тоо толгойе горьтойхоноор олошоруулха бүхы хэмжээнүүдые абаха, түлнүүдые эхэдэнь хухүүлэн тэжээхэ арга дүрые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, малые һайнаар шахан таргалуулха хэрэгтэй.

Шубуу, илангаяа уһанай шубуудые үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, манай эндэ шубуудай эдеэ хоол элбэгтэй нуур болон гол горхонууд олон. Бидэнэр ойрын жэлнүүдтэ нугаһа болон галуунай тоо 8—10 миллиондо хүргэхэ бүхы арга боломжотойбди. Иимэ зорилгоор шубуунай шэнэ совхозуудые Прибайкалиин, Баргажанай, Түнхэнэй, Байкало-Кударын, Яруунын аймагуудта эмхидхэхэ тухай асуудал хаража үзэхэ шухала. Гадна мүнөө колхозууд болон шубуунай совхоздо байһан нугаһа, галуунуудаа хойто жэл болотор гарза хоролтогүйгөөр харууһалха зорилго табигдана. Тэрээнһээ гадна, Россин Федерациин хүдөө ажахын Министерство мүнөө жэл 40 мянга шахуу нугаһа үгэхэнь. Эдэ бүгэдын ашаар хойто жэл 6—7 миллион нугаһанай, галуунай үндэгэ абажа, 3—4 миллионһоо үсөөн бэшэ дальбараатай болохо аргатай байхабди. Энэ хэрэгтэ һайн бэлэдхэл хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ.

Хүдөөгэй партийна организацинуудта, хүдөөгэй коммунистнуудта мүнөө эгээн халуун, эгээн харюусалгатай саг ерээ. Тэжээл бэлэдхэлые, таряа хуряалгые эрхимээр үнгэргэхын тула, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын, нийтын малай тоо толгойе саашадань олон болгохын, ашаг шэмыень ехэ болгохын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ шухала. Тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байһан Пленумые ажалдаа шэнэ амжалта туйлан угтаха ёһотойбди.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зууршалгаар профессионально-техническэ һуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет байгуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум профессионально-техническэ һуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй Түрүүлэгшээр нүхэр **Зеленко** Генрих Иосифовичые томилбо.

Краснодарай хизаар таряа бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэв

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, газар, баян техникэ болон бусад арга боломжонуудаа шадамар бэрхээр хэрэглэн, Краснодарай хизаарай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон тосхонуудай бүхы ажалшад ороohото ургамал хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэжэ, таряа бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб (кукуруза, барайгаргүйгөөр) 1959 оной июлиин 22-до болзорһоонь урид 102 процент дүүргээ. 80 миллион 800 мянган пүүд таряа худалдажа тушаагаа. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр. Түсэбһөө гадуур 8 миллион пүүдһээ бага бэшэ таряан худалдагдаха, мүн кукуруза болон барайгартай хамта 110 миллион пүүд таряан энэ жэлэй ургасаһаа гүрэндэ худалдагдаха байна.

Хизаарай колхозууд, совхозууд үрэһэнэй болон бусад фонднуудые гүйсэд хүрэхөөр хаагаа.

Хизаарай колхозууд болон совхозууд мүнөө үедэ нийтынгээ малда бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ, малайнгаа байрануудые барижа, заһабарилжа байна. Тэжээлдэ нэмэлтэ болгохын тулада 160 гектарта кукуруза дахяад тариһан байна. Хизаарай колхоз, совхозуудта кукуруза, наран сэсэг, сахарай свёкло болон бусад техническэ ургамалнуудые хуряалгада бэлэдхэнэ, мүн намарай ургамал тариха газар, пар хахалагдана.

Кубаниин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абаха социалистическэ уялгаяа заатагүй дүүргэхын, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые нэрэтэй солотойгоор угтахын, долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб дүүргэхын тулада аһан шадалаараа оролдожо байна.

Дагестанай АССР гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, абаһан уялгануудаа бэелүүлэн, Дагестанай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа худалдаха гүрэнэй түсэб (кукурузагүйгөөр) болзорһоонь урид дүүргэбэ. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр. Түсэбһөө гадуур бүхы дээрээ кукурузатай хамта 300 мянган пүүдһээ бага бэшэ таряан худалдагдаха байна.

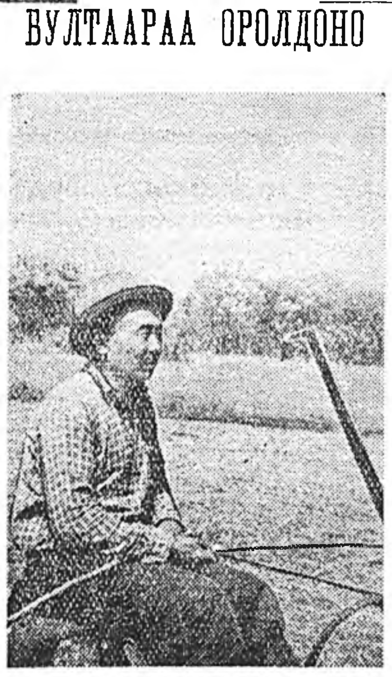
Алтайн хизаар. Вагон бүтээдэг Алтайн заводой техническэ кабинедэй хүдэлмэришэд машина бүтээлгын удэшын техникум олоороо дүүргэхэнь.

Зураг дээрэ: научно-техническэ обществын инженер Н. Т. Сидоренко (зүүн гарһаа) техникум дүүргэжэ байһан хүдэлмэришэн М. И. Пономарчутта металлай технологи тухай заабари үгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! Силос даралга, тэжээл бэлэдхэлгые эрид түргэдхэе!

ВУЛТААРАА ОРОЛДОНО

Мүнөө жэлдэ ниитынгээ адууһа малда шадаал һаа ехэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн зорилго табяад, «Улаан Бургалтай» артелиин ажалшад, малшад бүхы хүсэ шадалаа эршэдхэн ажаллажа байна.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хонинод, мал адуулагшад, һаалишад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, колхозой хонинод байгша ондо түс тустаа сабшалангай газар даажа абаад, тэрэнэйнгээ үбһэ өөһэдөө сабшажа, хуряажа абахаар шиидхэнэ. Эндэ 2—3 отарада нэгэ-нэгэ морин косилка, тармуур үгтөө.

Зураг дээрэ: эндэхи хонишон Баатар Гармаев морин косилкаар үбһэ сабшажа байна.

Н. Дамбаевай фото, текст.

Республикын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

1959 оной июлиин 25-най мэдээн

Аймаг	Силосэй дарагдаһаниинь (тонноор)	Үбһэнэй бухыдөө һуририлгдэһэниинь (тонноор)
Кударын	9898	347
Мухаршэбэрэй	7412	1152
Зэдын	5928	538
Бичурын	4547	2230
Сэлэнгын	4342	799
Кабанскын	3487	1098
Хэжэнгын	3068	927
Яруунын	2960	407
Торинн	2580	—
Кяхтын	2027	264
Түнхэнэй	1641	1125
Иволгын	1425	839
Прибайкалиин	1089	719
Байкало-Кударын	970	439
Баргажанай	855	2672
Хоринн	794	118
Заиграйн	440	1129
Закаменай	390	1856
Курумканай	—	1875
Баунтын	0,7	158
СОВХОЗУУД:		
«Эрдэм»	3350	375
Борьёогой	2059	196
Яруунын	1820	62
Хоринн	1348	167
Иволгын	1220	126
Сэлэнгын	1092	198
Бичурын	1024	466
Кяхтын	930	436
Кабанскын	510	236

Урдынгаа алдууе дабтаһаар

Энэ жэлдэ Дэрэстэйн «Коммунизм» колхозойхид (Зэдэ) ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэхын тула бүхыдөө 73 мянган 500 гаран центнер үбһэ, 8000 тонно силос, 36 мянган центнер зелёнко, 20 шахуу мянган центнер таряа талханай зүйл болон бусад тэжээл суглуулжа абаха түсэбтэй юм.

Мүнөө артелиин үргэн ехэ таряалан, сабшалан дээрэ ороохо таряанай, үбһэ ногооной болон бусад ургамалнуудай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар гаранхай. Тиимэһээ эндэхид бүхы ургасаяа хаһа сагтань, зүбөөр хуряажа шадаа һаа, гансашье үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ бэшэ, харин Кударын аймагай «Путь к коммунизму» артелиинхидэй жэшээгээр 1,5—2 жэлдэ хүрэхэ тэжээлшье суглуулжа абаха гүйсэд аргатай.

Колхозой гурбан комплексно бригаданудта июлиин 10-һаа хойшо эртын силос даралга эхилһэн байна. Теэд тэрэ гэһээр хахад һарађаа үлүүтэй сагай үнгэрбэшье, эндэ оройдоол 1000 гаран тонно силос дарагданхай. Хэрбээ түс хүдэлмэридэ машина, техникэ, колхозонигуудые һайнаар эмхидхээд, үдэр бүри 200—250 тонно силос дарађа байбал, энэ үе соо адагынь 3000 тонно силос лаб бэлэдхэхэ дүүрэн аргатай байгаа бшуу.

Тус артельдэ силос даралга үни хада эхилһэн аад, мүнөө болотор тэрэнь юундэ урагшаа ябаагүйб?

Нэгэдэхеэр, колхозой правлениин хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Чимитцыренов, парткомойнь секретарь нүхэр Д. Гармаев, главна зоотехнигынь нүхэр Д. Дондокова) силос даража эхилһэн үдэрһөө хойшо энэ хүдэлмэридэ машина, техникэ, колхознигуудые слоор элсүүлжэ, ажалынь зүбөөр эмхидхэхэ тушаа һаналаа ёһоор табяагүй гээшэ. Хоёрдохеор, бригадануудай бригадирнар, тэдэнэй туһалагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдшье өөһэд өөһэдынгөө даажа байһан газарта силос даралгын хүдэлмэриие ёһоор эмхидхэжэ шадаагүй байна. Жэшээлхэдэ, энэ колхозой силосэй ургамал ногоо хуряаха 2 комбайн мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаагүй, Сагаан-Усанай РТС-эй мастерской соо хэбтэһээр. Тиихэдэ артельдэ хамтадаа 23 ашаанай автомашина бии юм. Теэд тэдэнэй оройдоол 6—7-ниинь силос даралгада хабаадуулагдана. Мүн бүхы гурбан бригадануудтань хамта миил 12 хүн силос дараха хүдэлмэридэ табигданхай. Тэндэ хүдэлэгшэдынгшье үдэртөө ёһоор юумэ хэнэгүй, ажалдаа үглөөгүүр аяар 9—10 часта гараха, ойр зуура хүдэлөөд лэ, үдэшэ эртэ орошодог зантай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлэгшэдые ажалдань урмашуулхаар таарамжатай зохид түлөөһэн тогтоогдоогүй. Хүнэй хэхэ хүдэлмэриин үдэрэй даабари тэрэнэйнь түлөөһэн хоёрые тодорхойлходоо ажал бүхэнэй хүндэ, хүнгэниие хараада абалсангүй, таамаглаад лэ табижархинхай. Энээнһээ боложо, силосэй ургамал ногоо хуряалгада хүдэлһэн комбайнер хүн, сабшаһан ургамал ногоо автомашинада ашаха, буулгаха хүдэлмэри хэһэн колхознигтой тон адли ажалай түлөөһэ абана. Иигэжэ байхада ажалай бүтээсэ яагаад дээшэлхэб даа.

Тэрэшэлэн артелиин бригаданудта үбһэ сабшалга, хуряалгашье өөдтэй урагшаа ябанагүй. Эндэ оройдоол 500 гаран центнер үбһэн бухаллагдажа һурилэгдөө.

Энээн дээрэһээ бодоходо, колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэеэ түрүүшын үдэрһөө иимэ эмхигүй муугаар ябуулжа байхадаа, үнгэрэгшэ үбэлжэлгын хэсүү бэрхэ байдалһаа ямаршье тобшолол хээгүй гээшэ ха. Юуб гэхэдэ, нёдондо артелиинхид үбһэ тэжээлээр дуталдаад, тэрэниие ондоо тээһээ худалдажа абахын тула 500 гаран мянган түхэригэй мүнгэ, зөөри гаргашалаа, мүн нилээд олон үхэр малынь туража, муудажа үхэһэн, үргүүлһэншье байха.

Г. Чесанский.

Зоовтеринарна институтай 2-дохи курсын студентнэр Иволгын «Улаан Оронго» колхоздо 400 гаран тонно силос дараад, мүнөө һайнаар ажаллажа байна.
Зураг дээрэ: эршэмтэй һайнаар ажаллажа. байһан студент басагад.

З. Веснинагай фото.

Республикын предприятинуудаар

Нэгэнэй орондо гурбан дурадхал

Бэлэдхэлгын цехын эгээл саада захада залуу хүдэлмэришэн абаргада шудхамал подшипник хабшажархёод тухагүй хуурайдана. Үлүү гараһан табсангуудые түргэн урэжэ хаяад, буладаар хэһэн хюһуур абажа, подшипнигаа тааруулан хононо. Энэ хүдэлмэреэ арбаад шахуу минута соо хэжэ дүүргээд, сагаа дэмы барангүй, ондоо подшипник абажа, баһа тааруулан хононо. Уданшьегүй верстак дээрэ бэлэн болоһон хэдэ хэдэн подшипнигууд зэргэлшэбэ...

— Энэ габшагай хүдэлмэришэн хэн гээшэб?,—гэжэ машинын тоһондо елышэһэн хүүртигтэй залуу хүдэлмэришэнһөө асуухада, гайхангяар хараад:

— Та мэдэхэгүй байба гүт? Тэрэмнай коммунистическэ ажалай бригадые даагша коммунист Владимир Нагайцев гээшэ,—гэжэ тобшохоноор харюусаһанайнгаа удаа байд гээд:—Би тэрэнэй бригадада хүдэлдэгби,—гэжэ омогорхон тайлбарилба...

Коммунист Нагайцев түрүүтэй коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ яаха аргагүй бэрхээр хүдэлжэ байнхай. Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй материалнуудаар зоригжон, бригадын гэшүүд ажалдаа шэнэ амжалта туйлаха гэжэ шиидээ. Эгээн түрүүн тэдэнэр жэлэй эхиндэ абаһан уялгынгаа хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые шалгажа үзөө. Шалгалтын дүнгүүд һайн байшоо. Уялга соо бэшэгдэһэн олонхи пунктнууд амжалтатайгаар дүүргэгдэнхэй. Уралан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлхэ тухай пунктые абаад үзэхэ болоо һаа, иимэ байна. Уялга соонь жэлэй эсэс хүрэтэр нэгэ дурадхал оруулжа, нэбтэрүүлхэ гэжэ бэшэгдэһэн юм. Теэд коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүд ходоодол юумэ зохёохо, тааруулха, нарижуулха гэжэ оролдодог зантай. «Ябаһан хүн яһа зууха» гэдэгтэл, тэдэнэр юумэнэй оншо дурые олоод лэ байдаг. Иимэл хадаа тэдэнэр хахад жэлэй турша соо нэгэ дурадхалай орондо гурбан дурадхал оруулаад, нэбтэрүүлжэ шадаа. Тэдэ дурадхалнуудай ашаар ямар ехэ алмалта хэгдэхэнь гээшэб? Мэнэ һаяхан паровозно депогой техническэ таһагай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Калиновский дахинаа бэлэдхэлэй цехтэ ерэжэ, Владимир Нагайцевай шэнэ дурадхалтай танилсажа ошоо. Бригадир Нагайцев өөрынгөө шэнэ дурадхал тушаа иигэжэ хөөрэнэ:

— Топкодо нүүрһэ оруулдаг орёо түхеэрэлгэ паровоздо бии юм. Энэ машинын түүлхэ болон подшипнигууд һая болотор зэдээр шудхагдадаг байгаа. Зэд гээшэмнай үнэ ехэтэй үнгэтэ металл бшуу. Энэ металлые ондоо юумээр һэлгээ хада ямар бэ гэжэ бодоод үзэхэдэмнай «ЦАИ» гэжэ холимол шудхалаагаар һэлгэжэ болохо байба. Иимэ холимол шудхалаамнай зэдтэ орходоо холо үлүү шанартай байшоо: химда аад, элэхэдээ удаан, эбдэрдэггүй.

Коммунистын дурадхал һайшаагдаад, һаадгүйгөөр нэбтэрүүлэгдэнхэй. Энээнэй ашаар хэды шэнээн ехэ зэд алмаха арга олдобо гээшэб! Ехэшье, багашье юумэндэ, үйлэдбэриин участок бүхэндэ алмалта хэгты. Хэдэг юумэнэйн шанарые һайжаруулагты, үнэ с гыень бага болгогты гэжэ парти ЦК-гэй июниин Пленумэй Ханда га соо хэлэгдэнэ. Коммунист Н гайцевай бригада түрэл парти гаа энэ уряада бодотоор харюус жа захалаа гэхэдэ таараха.

Бригадын гэшүүд абаһан уя гамнай дүүргэгдээ гээд һанааг амарнагүй. Тэдэнэр үнөөхил хоно хо, зохёохо, оншо дурыень олохо һэн зангаа табинагүй.—Жэл эсэс хүрэтэр үшөө гурбан дурадха оруулжа шадабал, һайн байгаа,— гэжэ бригадир Нагайцевай шэбш хэлэхэдэ:

— Шадахабди... Экзаменаа б ряад, нэгэ бага сүлөө болохоб. Ти хэдээл энэ хэрэгтэ анхаралаа т бихал байхабди—гэжэ залуу хүдэ мэришэн Федор Афанасьев тодож абан харюусана. Саанань байһа Сергей Азаров Иван Девяткин хо нүхэрэйнгөө хэлэһэн угые зү шөөһэндэ тоолон:

— Уялгаяа шэнэлхэ байна,—г бэд.

— Жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө гу бан дурадхал манай бригадаһа орохо ёһотой гэжэ тоолое,—гэ бригадир энээниие баталһанда то лоно.

Коммунистическэ ажалай бриг дада оролсон, хубияа нэгэдэһ эдэ дүрбэн нэгэнэйнгээ хэлэһы нангинда тоолодог, хоёройнгоо х лэһые хуулида тоолодог һайн һа хан заншалтай. Тэдэнэр ажал х рэг тушаа олон үгэ хүүр гаргангү ажалаа зүбөөр эмхидхээд, абаһа даалгабаряа алдангүйгөөр дүүрг дэг. Тиигэншьегүй яаха һэм. Тэд нэр—Улан-Удын паровозно депого хүдэлмэришэд — коммунистическ ажалай бригадын нэрэ зэргэ оло һон байна бшуу. Хүндэтэ нэрэ зэр гээ дээрэ үргэжэ ябаха хэрэгтэй

Ш. Борисов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Энээндэ хэн зэмэтэйб"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын июлиин 9-нэй номерто толилогдоһон шүүмжэлхы бэшэг соо Зэдын аймагай зарим колхозуудта, илангаяа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ һү һаалгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан тухай хэлэгдэһэн юм.

Энэ асуудал аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй ээлжээтэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, зохихо хэмжээн абтаа. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев, зоотехник Стариков гэгшэдтэ шанга донгодолго үгэбэ.

Мүнөө һаалиин гүүртэнүүдтэ бүхэли сүүдхэдээ мал адуулга эмхидхэгдэнэ. Һаалишан бүхэндэ декада бүриин график байгуулагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар һү һаалга эрид дэшээлжэ байна. Энээн тухай Зэдын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Будажапов манай редакцида мэдээсэбэ.

„Худөөһөө ерэһэн бэшэг"

Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой дүрбэдэхи комплексно бригадын бригадир Лубсанов Түмэн-Баярай хүдэлмэриин үедэ саг үргэлжэ архидажа ябадаг тухай дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар манай газетын сатирын «Мархайн аша Тархай» гэһэн булан соо толилогдоһон юм.

— Шалгалтаар энэ шүүмжэлэл зүб гэжэ тодороо. Колхозой правлениин заседани дээрэ бригадир Лубсановта шанга донгодолго үгтөө,—гэжэ Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Поплевин манай редакцида мэдээсэбэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлнэ

Ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха, үйлэдбэриин технологи шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодые үргэнөөр хабаадуулха, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ гэжэ КПСС-эй июниин Пленум зааһан байна.

Энээн тушаа Улан-Удын сэмбын фабрика дээрэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө эндэ уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые суглуулха һара үнгэргэгдэжэ байнхай.

Халаанай мастер Н. Елин, ахалагша мастер М. Семеньков гэгшэд һонирхолтой дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Буд нэхэдэг цехтэ хүдэлдэг орёо машинын деталь һэлгэхэ хүдэлмэри урдань 4—5 час соо хэгдэдэг байгаа, мүнөө оройдоо 20—30 минута гаргашалагдана. Иигэжэ ажалай бүтээсэ 10 гаран дахин дээшэлжэ, жэлдээ 34 мянган түхэриг алмаха арга олгогдобо.

Тэрэшэлэн фабрикын хүдэлмэришэд үйлэдбэри һайжаруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсоно. Жэшээлхэдэ, буд нэхэгшэ. Л. Жадан фабрика дээрэ ажаллажа эхилһээр ехэ үнишье болоогүй юм. Теэд энэ нүхэр даалгагдаһан хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, богонихон болзорто түрүүшүүлэй нэгэн болоһон байна. Мүнөө партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон залуу хүдэлмэришэн ажалайнгаа бүтээсэ 2,5—3 дахин дээшэлүүлхэ арга олоо.

—Туйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, ажал хүдэлмэреэ оньһожоруулха, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө хододоо оролдохо байнаб. Энэмни асари ехэ долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ минии хубита болохо юм,—гэжэ Л. Жадан омогорхолтойгоор мэдүүлнэ.

Д. Цыренов.

СССР-эй Худөө ажахын министерствэдэ

Кукуруза болон бусад ургамалнуудые силослэхэ арга тухай

Һаяхан СССР-эй Худөө ажахын министерствын коллеги РСФСР-эй, Украинын, Казагай ССР-эй Худөө ажахын министерствонүүдэй хабаадалгатайгаар кукуруза болон бусад ургамалнуудые силослэхэ арганууд тухай материалнуудые хаража үзөөд, энэ асуудалаар ороһон дурадхалнуудые һайшаагаа.

Адуу малые силослэгдэһэн тэжээлээр хооллуулхада ашаг шэмэнь горьтойгоор дээшэлнэ. Байгша ондо орон доторнай 20 миллион гаран гектарта кукуруза таригданхай. Энэ ургамалай эшэ набша нёдондо жэлэйхид орходоо һураггүй ехээр хуряагдаха юм.

Тиимэһээ кукуруза болон бусад ургамалнуудые силослэхэ эрхим түрүү, ашаг олзо ехэтэй арга дүршэлнүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, колхоз, совхозуудай адуу малые һайн шанартай силосээр гүйсэд хангаха зорилго табигдана.

Кукурузын Бүхэсоюзна институдай зүуршалгаар кукурузые августын 16-да хуряахада нэгэ гектар талмайһаа 4,4 мянган, августын 26-да хуряахада—5,7 мянган, сентябриин 3-да—7,0 мянган тэжээлэй единицэ абтадаг. Зүгөөр кукурузые тон богони болзорто хуряажа дүүргэхэдэ шэмэ ехэтэй байдаг юм. Тиимэһээ түрүү колхоз, совхозууд кукуруза хуряалгадаа бүхы хүсэеэ элсүүлдэг. Бии байһан «СК-2,6» комбайнуудаа, мори унаа, автомашинануудаа энэ хэрэгтэ бултыень элсүүлжэ, ашаггайгаар хэрэглэдэг. Нилээд олон колхоз, совхозууд силосэй ногоо зөөдэг автомашинануудайнгаа ашаае буулгахадаа оньһон арга хэрэглэдэг гээшэ. Мүн олон ажахынууд эгээн түрүүн нэгэ фермэ дээрээ хүсэд хүрэхэ силосыень дараһанайнгаа һүүлээр лэ, нүгөө фермэдээ ошожо хүдэлдэг. Хэлэгдэһэн арга боломжонууд силосые түргэнөөр, шанар һайнтайгаар дараха хэрэгтэ нилээд ехэ туһа хүргэхэ ёһотой.

Илангаяа кукурузые тэгшэ газар дээрэ обоолжо силослэхэдэ ехэ ашагтай юм. Тэгшэ газар дээрэ силос дарахада бэлэхэнээр муудадаггүйнь һайшаалтай. Харин гүнзэгыгөөр малтагдаһан нүхэ, траншейнүүдтэ дарагдаһан силосые һөөргэнь абахадашье хүндэ, мүн силосые үнеэдтэ өөһэдөөрнь эдюулдэг болохо арга дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ һаад тойбо татадаг гээшэ. Зүгөөр тэгшэ газар дээрэ дарагдаһан силосые малтажа абангүй, тэндэнь малда эдюулхэдэ болоно. Тэгшэ газар дээрэ силос дарахын тула нэн түрүүн 1,8—2,0 метр үндэртэй хоёр хана хээд, хоорондонь 8—12 метр зайтайгаар газарта һуулгажа бүхэлхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ тэдэ ханануудаа зосоошонь һалуугаар гү, али дээгүүрээ 1—1,5 метр зайтай байхаар һуулгадаг юм. Ханануудай утань силосэй ехэ багаһаа дулдыдадаг. Газар дээрэ һуулгагдаха ханануудые хабтагайнуудаар, хирпиисээр, бетонно плитагаар гү, али бүри химда материалнуудаар: хулһа, һолоомоор гүрэгдэһэн багсаар хэжэ болохо юм. Һайса бүхэлэгдэһэн, зузаалагдаһан ханануудай хоорондо силос дарахадаа ногоогоо хажуу талаарнь һайса нягталхада зохид байха, мүн газаа талаһаань агаар ородоггүй гээшэ.

Хэрбээ дурадхагдаһан аргын нютагай эрхэ байдалда таарахагүй байбалнь, гүнзэгы нүхэ, траншейнүүдтэ силос дараха гээ һаа, иимэ аргануудые хэрэглэхэдэ болохо: траншейнүүдэй гүнзэгынь 3,5 метрһээ доошо бэшэ, 2,5 метрһээ гүйхэн бэшэ, үргэнинь 5—10 метр байха зэргэтэй. Харин утань 2—3 үдэр соо силослэгдэжэ дүүргэгдэхээр малтагдаха ёһотой. Тиимэ траншейнүүдтэ силос дарахада таарамжатай байхын тула хоёр тээнь трактор, машинын орожо, гаража байха харгы хэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ тэрэ харгы дээрээ һолоомо дэбдихэ шухала, Юуб гэхэдэ, тракторай гусеницэдэ, машинын мөөридэ няалдашаһан шабар, шорой силосэй ногоо муухай болгохо бшуу.

Тиихэдэ гүйхэншэгөөр малтагдаһан траншейнүүдтэ силос даража болохо. Тиимэ траншейнүүд 2,5—3,0 метр гүнзэгы аад, газар дээрэ 1,8—2,0 метр үндэр ханатай байха ёһотой. Газарай нюрууһаа өөдэ иимэ үндэр ханатай траншейдэ дарагдаһан силосэй үргэниинь (дээгүүрээ) 3—3,5 метр байжа болохо. Зүгөөр тиимэ траншейнүүдые малтаха хүдэлмэреэ хүнгэдхэхын тула добо, гүбөөнүүдэй эрмэг хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Тэгшэ газар дээрэ силосые обоолжо дараха арга һүүлэй 2—3 жэл соо үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Силосые иигэжэ дарахада хүдэлмэриин хүсэн, гаргаша нилээдгүй доошолуулагдана, мүн горьтой ехэ ногоон шэмэтэ тэжээлдэ хадагалагдана. Илангаяа силос дарахада, мүн һөөргэнь абахада хэгдэдэг гаргаша хэдэн дахин алмагдадаг юм. Зүгөөр лэ мэргэжэлтэдэй дурадхаһан арга, дүршэлнүүдые тон шадамараар, зүбөөр хэрэглэбэл, химда аад, һайн шанартай силос дарагдаха бшуу.

Газар дээрэ миин обоологдожо дарагдаһан силосэй үргэниинь 8 метрһээ нарин бэшэ, гол түлэб 10—12 метр, мүн дээшэшье байха ёһотой. Тиихэдэ үндэрыень 3—3,5 метрээр, утыень ногоон тэжээлэй ехэ багые харалсан хэхэ хэрэгтэй.

Нэн түрүүн уһанда абтахагүй үндэршэг талмай олоод, тэндээ силосээ обоолжо дараха хэрэгтэй. Хожом дарагдаһан силосээ малдаа өөһэдөөрнь эдюулхын тула обоогойнгоо хажуугаархи талмайе нилээд үргэнөөр тойруулжа тэгшэлээд, цементээр хушажархихада һайн юм.

Иимэ аргаар дарагдажа байһан силосэйнгээ ногоое обоолхо хүдэлмэреэ имагтал 2—3 үдэрэй турша соо сүм дүүргэхэ гээшэ тон шухала юм. Хэрбээ энэ хүдэлмэриие аали нобшоор ябуулжа, унжагайруулаа һаа, дарагдажа байһан силос соо микрофлоронууд түргэнөөр үдэшэдэг. Микрофлоронууд хадаа дарагдаһан силосые ехээр халаадаг, тэжээлэйнь зүйлнүүдые үгы болгожорхидог. Илангаяа силосэй ехээр халахадань белок болон протеин гэжэ тэжээлэй зүйлнүүд хүсэд эдеэшэдэггүй юм.

Хэршэгдэһэн ногоогоо силослэхэдээ ходо нягтаруулжа байха шухала. Илангаяа тэгшэ газар дээрэ дарагдажа байһан силосые һайса нягтаруулаа һаа, һайн үрэ түйлагдаха ёһотой. Силосые түргэнөөр аад, һайса нягтаруулжа дарахада халадаггүй юм. Хэрбээ горьтой ехээр обоолжо, силос дараха гээ һаа, ногооень нягтаруулхын тула заатагүй хэдэн трактор хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Гадна силосые һайса нягтаруулжа дарахын тула сабшаһан ногоогоо һайса хэршэхэ гээшэ тон шухала. Тон жэжээр хэршэгдэһэн ногоондо уһа, шүүһэн бага байдаг юм. Тиимэһээ ногоо хуряадаг комбайнайнгаа отолдог аппарадыень ногооной жэжэхэнээр хэршэгдэхынь тула зүбөөр тодхожо, тааруулха хэрэгтэй. Хэрбээ силослэгдэжэ байһан ногооной 75 процентһээ ехэ нойтон байгаа һаань, 10—15 процент һолоомо, мэхиинын хэршэдэһэ холилсохо хэрэгтэй.

Траншей соо гү, али миин обоологдожо дарагдаһан силосые гол түлэб шоройгоор хушадаг гээшэ. Харин 8—10 метр, мүн үшөөшье үргэнөөр дарагдаһан силосые шоройгоор хушангүй орхижо болохо юм. Зүгөөр дарагдажа байха үедөө һайса нягтаруулагдаха ёһотой. Тиихэдэ силосэйнгээ ногоо обоолжо дүүргэһэнэйнгээ удаа 3—4 үдэр соо үдэрэй 2—3 часай туршада хүдэлжэ, баһа дахин нягтаруулха шухала. Силосэй үбэлэй хүйтэндэ хүрэшэхэгүйнь тула үшөө дулаан сагай байхада обоогоо бүхы талаһаань һолоомоор (1—1,5 метр зузаанаар) хушажархиха хэрэгтэй.

Нилээдгүй олон колхоз, совхозууд һолоомон һүринүүдэй хоорондо силос дарадаг болонхой. Иимэ аргаар силос дарахын тула түрүүшээр һолоомоёо суглуулаад, уһанда абтахагүй доболиг газарта һурилхэ хэрэгтэй. Һүүлээрнь тэдэ һүринүүдэйнгээ хоорондо дараха силосэйнгээ ногоое зөөхэдөө хэрэглэжэ байһан трактор, машинануудһаа гарадаг ошо гал унтарааха түхеэрэлгэтэй байха гээшэ тон шухала.

1959 ондо РСФСР-эй колхоз, совхозууд 156,5 миллион тонно гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 2,3 дахин ехэ силос дараха гэжэ хараалаанхай. Мүн бусадшье республиканууд урданайхидаа орходоо һураггүй ехэ силос дарагдаха юм.

Кукуруза болон бусад ургамалнуудые тэгшэ газар дээрэ силослэхэ гээшэ колхоз, совхозуудта тон бага гаргашатайгаар шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ арга олгоно.

(«Сельское хозяйство» газетэһээ абтаба).

1959 оной ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛДЭ БУРЯДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Бурядай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

1959 оной түрүүшын хахадта промышленность, хүдөө ажахы болон транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилгын ургалта, эд бараанай эрьесын далайса болон соёл культурын байгуулалтын хүгжэлтэ нимэ тоо баримтануудаар харуулагдана гэбэл:

I. Промышленность

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэ эрхим һайнаар угтахын түлөө үргэлһэн социалистическэ мүрысөөнэй ашаар Бурядай АССР-эй промышленность бүхы дээрэнь продукци болон гол шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэв. Бурядай АССР-эй бүхы промышленность 1959 оной түрүүшын хахад жэлдэ бүхы дээрэнь продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 106 процент дүүргэһэн байна.

1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, бүхы дээрэнь продукци бүтээн гаргалга 11 процентээр ехэ болоо.

Бүхы дээрэнь продукци үйлэдбэрилхэ түсэбэй дүүргэлтэ болон ургалта нимэ тоо баримтануудаар харуулагдана гэбэл:

	1959 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр.	1958 оной 1-дэхи хахад жэлэйхиие 1959 оной 1-дэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада процентээр.
I. БУРЯДАЙ СОВНАРХОЗОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	106	109
Тэрэ тоодо:		
Горнорудна промышленностиин управлени	104	114
Зарим предприятинуудаар:		
Галуута-Нуурай рудоуправлени	104	107
Улан-Удын механизированнэ шэлэй завод	114	114
Тимлюгэй цементын завод	103	112
Асбоцементын завод	107	—
Металл болбосоруулдаг, машина бүтээдэг промышленностиин управлени	104	116
Зарим предприятинуудаар:		
«Механлит» завод	108	117
Модо болбосоруулгын станок бүтээдэг Селенгумын завод	102	131
Улан-Удын судна бүтээлгын завод	102	109
Автомобиль заһабарилдаг Ильхиин завод	91	96
Мотор заһабарилдаг Улан-Удын завод	115	106
Совнархозой районно энергетическэ управлени	99,5	97
«Забайкаллес» комбинат	102	99,1
Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин управлени	114	104
Зарим предприятинуудаар:		
Улан-Удын мяха-консервын комбинат	126	109
Загаһанай заводууд, загаһаар консервэ хэдэг комбинадууд	103	84
Бурядай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрика	107	133
Тоһоной болон сыр шанадаг заводууд	93	89
Кяхтын гуталай фабрика	113	119
Сүхын арһанай завод	98	131
Улан-Удын һэеы дарадаг фабрика	100,1	106
II. БУРЯДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	106	118
Тэрэ тоодо:		
Бурядай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерство	107	121
Бурядай АССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	108	116
Барилгын «Бурстрой» трестын промышленна предприятинууд	79	113
III. РЕСПУБЛИКАДА МЭДЭЛТЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА, СОЮЗНО-РЕСПУБЛИКАНСКА МИНИСТЕРСТВО, ЗАХИРГААНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	112	117
Тэрэ тоодо:		
Мелькомбинат	115	115
Бурпромсовет	107	115
IV. СОЮЗНА МЭДЭЛТЭЙ БҮХЭСОЮЗНА, СОЮЗНО-РЕСПУБЛИКАНСКА МИНИСТЕРСТВО, ЗАХИРГААНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	104	112
Тэрэ тоодо:		
Улан-Удын паровозо-вагонно завод	103	109
Түмэр-бетоноор хэрэгсэлнүүдые хэдэг Таловска завод	119	284

Бүхы дээрэнь продукци үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ зуураа, совнархозой болон министерствонуудай хэдэ хэдэн предприятинууд зарим зүйлэй промышленна продукци бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Жэшээнь, Тимлюгэй цементын завод цемент үйлэдбэрилхэ болон тэрэнээ ондоо тээшэнь эльгээхэ түсэбөө дүүргээгүй, мотор заһабарилдаг Улан-Удын завод электротүхеэрэлгэ заһабарилха түсэбөө дүүргээгүй, загаһанай заводууд болон загаһаар консервэ хэдэг комбинадууд загаһа бариха, загаһаар консервэ хэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Бурядай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерство хирпиисэ, ханын блогуудые, извёстко, бочконуудые үйлэдбэрилхэ болон модо шэрэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Бурпромсоведэй олзоборилгын артельнүүд хирпиисэ галдаха, лампын шэл, һэеы үйлэдбэрилхэ, модо шэрэхэ, түмэрөөр хэһэн зүйлнүүдые заһабарилха түсэбөө мүн лэ дүүргээгүй.

Промышленнэ продукциин гол шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ тоо баримтануудаар харуулагдана гэбэл:

	1959 оной түрүүшын хахадта үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1958 оной түрүүшын хахадта орходоо 1959 оной нэгэдэхи хахадта үйлэдбэрилэгдэһэниинь процентээр
Нүүрһэн (мянган тонноор)	590	107
Электроэнерги (миллион киловатт-часаар)	185	110
Модо шэрэлгэ (колхозуудай шэрэһые тоолонгүйгөөр—мянган кубометрээр)	1779	104
Хюрөөдэмэл материалнууд (колхозуудые оруулангүйгөөр—мянган кубометрээр)	363	118
Цемент	—	103
Шифер (мянган плиткээр)	36991	—
Хирпиисэ (колхозуудайхиие оруулангүйгөөр —миллионоор тоолоходо)	30	113
Сонхын шэл (мянган дүрбэлжэн метрээр)	3511	105
Ноohон бүд (мянган дүрбэлжэн метрээр)	893	110
Оймһоной зүйл (мянган паараар)	40	103
Торгон дотор хубсаһан (мянгаар тоолоходо)	136	113
Торгон гадар хубсаһан (мянгаар тоолоходо)	99	119
Арһан гутал (мянган паараар)	65	130
Һэеы гутал (мянган паараар)	110	110
Хубсаһа хунар угаадаг машинанууд (мянгаар тоолоходо)	24	164
Мебель (түмэр оро тоолонгүйгөөр — миллион түхэригөөр)	14,3	164
Түмэр орон (мянгаар тоолоходо)	49	103
Мяхан (мал, шубуудай гүрэнэй нөөсэһөө—мянган тонноор)	2,5	149
Колбаса (мянган тонноор)	4,2	115
Загаһан (мянган тонноор)	1,7	77
Малһаа абтадаг тоһон (һүнэй гүрэнэй нөөсэһөө—мянган тонноор)	0,8	83
Һүн (мянган тонноор)	8,4	111
Кондитерска зүйлнүүд (тонноор)	1678	146
Консервэ (мянган банкаар)	12544	107

Республикын промышленность ажалай бүтээсын талаар түсэбөө 105 процент дүүргээ, тэрэ тоодо совнархозой промышленностиин талаар 105, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленностиин талаар 103 процент дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсын талаар түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб автомобиль заһабарилдаг Ильхиин завод, совнархозой загаһанай промышленность дүүргээгүй.

1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, республикын промышленностьда ажалай бүтээсэ 6 процентээр, тэрэ тоодо: машина бүтээдэг промышленностьда 11 процентээр, эдеэ хоолой промышленностьда 6 процентээр дээшэлһэн байна.

1959 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ 1700 уралан нарижуулагшад Бурядай совнархозой промышленность болон барилгада 2400 дурадхал оруулаа, тэдэнэй ухаалан зохёолгын болон уралан нарижуулгын 1200 шахуу дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Эдэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлээд байхада, жэлдээ багсаахада 9 миллион түхэриг алмагдаха юм.

II. Хүдөө ажахы

Республикын хүдөө ажахын ажалшад энэ жэлэй түрүүшын хахадта долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые болон газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые абаха социалистическэ уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Колхоз, совхозууд нёдондонойхидо орходоо хабарай тарилгые үлэмжэ һайнаар үнгэргөө. Хабарай ургамалнуудые тариха түсэб бүхыдөө 102 процент, тэрэ тоодо шэниисэ—105 процент, сахарай свёкло — 116 процент, кукуруза — 129 процент дүүргэгдээ. Гэбэшье овощь болон хартаабха тариха түсэб дүүргэгдээгүй. 1959 ондо республика доторхи хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай тарилгын талмай 607 мянган гектар боложо, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таридаг болоһоной ашаар 1958 онойхидо орходоо 14 мянган гектараар үргэдхэгдэһэн байна.

Колхоз, совхозууд энэ жэлэй хабар 3 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэдэ, 43 үлүүтэй мянган парнигуудай рамануудта овощь таряа. Энэнь 1958 онойхиһоо 4 процентээр ехэ болоно.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай хэмжээн нэгэ бага дээшэлээ.

Колхозууд болон совхозуудта хабарай бүхы ургамалнуудай 46 процентнь пар болон намарай пар дээрэ таригдаһан, 33 үлүүтэй мянган гектар уһалагдадаг газар дээрэ тарилга хэгдэһэн байна. Кукурузын бүхы тарилгын 90 гаран процентнь, хартаабхын тарилгын хахадһаа ехэнхинь квадратно-гнездовой аргаар хэгдээ. Хабарай ороохото ургамалнуудай тарилгын хахадынь шахуу хэрээһэлүүлэгдэн, нарин рядтайгаар таригдаа.

Энэ жэлэй 6 һарын турша соо колхоз, совхозууд газараа үтэгжүүлхын тула 221 мянган тонноор гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 67 процентээр ехэ нааг шэбхэ гаргаа. Кукурузын, овощиин, сахарай свёклын болон хартаабхын таригдаһан газарта нилээд ехэ үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Гэхэтэй хамта, олохон колхоз, совхозууд хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын түлөө ёһотоор тэмсээгүй. Хабарай тарилга хэхэдээ агротехникые ехээр хазагайруулһан байна гэбэл: ороохото болон бусад ургамалнуудай нилээд ехэ талмай дээрэ муу шанартай үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хээ, нёдондо жэл пар болон намарай пар хахалха түсэбөө дүүргээгүйһөө боложо, хабарай тарилгын хүдэлмэриин болзор унжагайруулһан, кукуруза болон хартаабха квадратно-гнездовой аргаар тарихадаа, зүб тэгшэ квадрадуудые гаргаагүй байха юм. Энээнһээ боложо хаа хаанагүй хоёр тээшэнь тэрэниие элдүүрилхэ аргагүйдэгдэнэ. Мүн нютагай үтэгжүүлгэ бирагүйгөөр хэрэглэгдэһэн байгаа.

Колхоз, совхозууд 1960 ондо тарихын тула 231,6 мянган гектар пар хахалһан, 3 мянга шахуу гектар шэнэ ба боро газар нэмэжэ ашаглаһан байна. Зүгөөр июлиин 20-ной байдалаар пар хахалха, илангаяа шэнэ газар ашаглаха түсэб ехээр дүүргэгдээгүй байна. Хахалагдаһан парай түрүүшын элдүүрилгэ талмайнь оройдоо 46 процент газар дээрэ хэгдэһэн байха юм.

Энэ жэлэй хабар колхоз болон совхозууд оройдоол 13 гектар дээрэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 4,6 дахин бага газар дээрэ үрэ жэмэсүүдые тариһан байна.

Түрүүшын хахад жэлдэ колхоз, совхозууд болон РТС-үүдэй машинануудаар (хахалалга дээрэ оруулхада) 1511 мянган гектарай хүдэлмэри хэгдээ гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхиһаа 127 мянган гектараар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Полевой хүдэлмэриин эхилхэ багта колхозууд, совхозууд болон РТС-үүд трактор, плуг, сеялкэ болон тракторна культиваторнуудые заһабарилха түсэбөө дүүргэһэн байгаа. Гэбэшье олохон колхозууд болон совхозууд хүдөө ажахын ургамалнуудые хуряахада хэрэгтэй болохо машинануудые бэлэдхэхэ, заһабарилха хүдэлмэреэ гээгдэлтэйгээр хэжэ байна. Июлиин 1-нэй байдалаар, жатка (виндроуэр), лафет, ороохо сэбэрлэдэг оньһон машинануудые, силос хуряаха комбайн, ороохо хуряадаг комбайнуудай подборщигуудые заһабарилха түсэб миил 30—34 процент; ороохо таряа хуряаха комбайн—68 процент; тракторна сенокосилкануудые заһабарилха түсэб 71 процент дүүргэгдэһэн байгаа.

Колхозууд болон совхозуудта ашаг шэмэтэ малай, шубуунай тоо толгой эды шэнээнээр олошороо гэбэл:

1959 оной июлиин 1-нэй мэдээгээр, колхозууд, совхозуудтахи ниитын малай, шубуунай тоо толгой.

	мянган толгойгоор	1958 оной июлиин 1-нэйхидэ орходоо процентээр
Эбэртэ бодо мал	264,3	104
Тэрэ тоодо үнеэд	74,5	101
Хони, ямаад	1521,1	109
Шубуун	670,9	144

1958 оной июлиин 1-нэйхитэй сасуулхада, колхозууд, совхозуудта эбэртэ бодо малай тоо 10,8 мянган толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо —0,8 мянган толгойгоор, хони, ямаадай тоо—123 мянган толгойгоор, шубуудай тоо 204,6 мянган толгойгоор олошороо.

Ахын, Курумканай, Баргажанай, Түнхэнэй, Кабанскын, Байкало-Кударын аймагуудай колхозуудта эбэртэ бодо малай болон хонидой тоо толгой эгээл ехээр олошорһон байна.

Гэхэ зуура, ашаг шэмэтэ малай болон шубуунай тоо толгойн ургалта үшөөл бирагүй.

Үнгэрэгшэ жэлэй июлиин 1-нэйхитэй сасуулхада, колхозууд болон совхозууд гахайн тоо толгойе—11 процентээр, адуу моридой тоо толгойе 5 процентээр хорооһон байна.

1958 оной июлиин 1-нэйхитэй сасуулхада, 1959 оной июлиин 1-нэй байдалаар, республикын 48 колхозууд эбэртэ бодо малай тоо толгойе, 70 колхозууд үнеэдэй тоо толгойе, 25 колхозууд хони, ямаадай тоо толгойе, 98 колхозууд гахайн тоо толгойе хорооһон байна.

Заиграйн, Зэдын, Торниин, Сэлэнгын аймагуудай колхозууд болон совхозууд эбэртэ бодо малай, тэрэ тоодо үнеэдэй, гахайн ниитэ тоо толгойе эгээл ехээр үсөөрүүлһэн байха юм.

Колхозууд болон совхозууд 1959 оной түрүүшын хахадта 1958 оной түрүүшын хахадайхида орходоо поршоонхо, тугал, хурьга болон эшэгэдые үсөөнөөр абаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада, түрүүшын хахад жэлдэ колхозууд болон совхозуудта хони, ямаад нэгэ бага үсөөнөөр гарзалаа.

Колхозууд, совхозуудта мяха абалга 1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо 17 процентээр ехэ болоо.

Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд, совхоздо энэ жэлдэ мяха абалга 51 процентээр, Баргажанай —50 процентээр, Байкало-Кударын 41 процентээр, Прибайкалиин —35 процентээр, Бичурын аймагай колхозууд, совхоздо 30 процентээр ехэ болоһон байна.

1959 оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо, 1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, һү абалга иимэ жэшээтэйгээр харуулагдана гэбэл:

	1958 оной 1-дэхи хахад жэл	1959 оной 1-дэхи хахад жэл	1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо 1959 оной 1-дэхи хахад жэлдэ абтаһаниинь процентээр
Бүхы дээрээ һаагдаһан һүн (мянган тонноор)	45,5	39,3	86
Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр һаагдаһан һүн (килограммаар)	632	536	85

Хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектарта оруулаад тоолоходо, колхозууд болон совхозуудта һаагдаһан һүн 1958 оной түрүүшын хахадта 19,1 центнер байгаа һаа, энэ жэлэй түрүүшын хахадта 16,5 центнер болотороо хороһон байна.

Республика дотор һү абалгын бүхы дээрээ 14 процентээр хороод байхада, Ахын, Байкало-Кударын, Баргажанай, Хойто-Байгалай, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудай колхозууд үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо 2-hoo 36 процент хүрэтэр һү абалгаяа дээшэлүүлһэн байна.

1959 оной түрүүшын хахадта колхозууд болон совхозууд үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо 7 процентээр ехэ ноохо хайшалһан, 17 процентээр олон үндэгэ абаһан байха юм.

Бүхы дээрээ мяха, ноохо болон үндэгэ абалгын ехэ боложо байхада, хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө мал ажалай продуктнуудые даншье багаар абадаг колхоз, совхозууд үшөөл олон бии.

Үйлэдбэрее дээшэлүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ мал ажалай продуктнуудые гүрэнэй зүгһөө худалдан абалга ехэ болоо. Мяха худалдан абаха хахад жэлэй түсэб 126 процент, үндэгэ—120 процент, ноохо—103 процент дүүргэгдээ.

Энээнтэй хамта, һү бэлэдхэхэ хахад жэлэй түсэб оройдоол 90 процент дүүргэгдэһэн байна.

Мал ажалай продуктнуудые худалдан абалга 1959 оной түрүүшын хахадта иимэ хэмжээтэйгээр харуулагдана гэбэл:

	1959 оной 1-дэхи хахадта худалдагдаһаниинь	1958 оной 1-дэхи хахадайхида орходоо 1959 оной түрүүшын хахад жэлдэ худалдагдаһаниинь процентээр	1958 оной 1-дэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада түйлагдаһан ургалта
Адуу мал (тонноор)	7765	127	1634
Һүн (тонноор)	25977	93	—
Үндэгэн (мянгаар)	9349	144	2847
Ноohон (тонноор)	2108	117	302

Гүрэндэ мяха, үндэгэ, ноохо худалдаха түрүүшын хахад жэлэйнгээ гүрэнэй түсэб мяхаар түсэбөө дүүргээгүй Ахын, үндэгөөр түсэбөө дүүргээгүй Кабанскын, Сэлэнгын, Тарбагатайн, гүрэндэ ноохо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй Курумканай, Заиграйн, Кяхтын, Зэдын, Хориин аймагуудһаа бэшэ республикын бүхы аймагууд хахад жэлэйнгээ гүрэнэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна.

1959 оной түрүүшын хахадта Иволгын, Прибайкалиин, Закаменай, Кабанскын, Түнхэнэй, Байкало-Кударын аймагууд һү худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ.

1959 оной түрүүшын хахадта колхозуудай мүнгэн олзо доход ехэ болоһон, колхознигуудта аванс үгэдэг колхозуудай тоо олошорһон байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо колхозууд колхознигуудай ажалай түлөөһэндэ мүнгэ зээлеэр нилээд ехээр үгэһэн байна. Энэнь колхознигуудай ажалай эдэбхи хэшээлэй болон тэдэнэй ажалайнь бүтээсын дээшэлхэдэ туһалһан байна.

«Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые шэнэдхэн хубилгаха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй 1958 оной мартын 31-дэ баталан абаһан Хуулитай зохилдуулан, республика дотор 20 заһабарилгын техническэ станци (РТС) эмхидхэгдээ, урдань машинно-тракторна станцинуудай мэдэлдэ байһан техникые колхозуудта худалдаха хүдэлмэри гол түлэб дүүргэгдээ. МТС-үүдэй хүдөө ажахын техникые республикын бүхы колхозууд худалдан абаа. Тэдэнэр 1,9 мянган трактор, ороохо таряа болон силос хуряадаг 1,5 мянган комбайн, 1,9 мянган тракторна плуг, 2,6 мянган тракторна сеялкэ, 1000 тракторна культиватор, 800 сенокосилка, 400 жатка болон бусад олон машина түхеэрэлгэ худалдажа абаһан байна.

Энээнһээ гадна, 1958 ондо, мүн 1959 оной түрүүшын хахадта РТС-үүдээр дамжуулан колхозууд шэнэ техникэ худалдан абаа гэбэл: 100 гаран трактор, ороохо таряа болон силос хуряадаг 100 комбайн, 200 шахуу тракторна плуг, 150 гаран тракторна сеялкэ, 150 тракторна культиватор, 350 сенокосилка, 60 гаран жатка болон бусад олон машина, түхеэрэлгэ, материалнуудые худалдан абаа.

МТС-үүдтэ ашаглагдажа байһан аад, колхозуудта худалдагдаһан хүдөө ажахын техникын үнэ сэн ху-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Бурядай АССР-эй арадай ажахын болон соёл культурын һаяхан үнгэргэгдэһэн выставкэ. **Зураг дээрэ:** машина бүтээлгын павильоной юрэнхы түхэл харуулагдана. А. Мантаевай фото.

1959 оной ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛДЭ БУРЯДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

далдаанай сэнгээр 80 шахуу миллион түхэриг болоно.

Үнгэрһэн хахад жэлдэ колхоз, совхозуудай мал ажалай фермэнүүдтэ 14,3 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 5,9 мянган толгой гахай, 3 мянган шубуудые уһаар хангаха түхеэрэлгэ тодхогдоо. 1,4 мянган үнеэд болон гунжануудта хүрэхэ автоуһалуури, 200 үнеэдые һааха агрегат тодхогдоо. 8,2 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 4,1 мянган толгой гахай хангажа шадаха дүүжэн, газар дээгүүр рельстэй харгы болон транспортёр ашаглалгада оруулагдаа. Гэхэ зуура, колхозуудай мал ажалай фермэнүүдтэхи хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэг даншье һаа бирагүйгөөр ябуулагдана.

III. Транспорт

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улан-Удын отделени 1959 оной түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб ашаа тээлгээр 108 процент, тэрэ тоодо шулуу нүүрһэ ашалгаар—111 процент, модо ашалгаар—95 процент, минерально-барилгын материалнуудые ашалгаар—123 процент, орооһо таряа ашалгаар 85 процент дүүргэһэн байна.

РСФСР-эй Автомобильна транспортын, шоссейн харгын министерствын Бурядай автомобильна трест автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ хахад жэлэйнгээ түсэб 99,8 процент, ашаа шэрэлгын эрьесын түсэб 103 процент, хүнүүдые шэрэхэ түсэбөө 91 процент дүүргээ.

1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, автотрестын ашаа шэрэлгэ 99,9 процент, ашаа шэрэлгын эрьесэ 15 процентээр, хүнүүдые шэрэлгэ 11 процентээр ехэ болоһон байна.

IV. Капитальна барилга

Республика дотор капитальна һомололгын гүрэнэй түсэб 1959 оной түрүүшын хахадта 80 процент, тэрэ тоодо гэр байрын барилгаар—106 процент, һургуули, эмнэлгын эмхи зургаануудые, хүүгэдэй сад болон яслинуудые барилгаар 74 процент дүүргэгдээ.

Бурядай совнархозой предприятинууд болон барилганууд нэгэдэхи хахад жэлэй турша соо капитальна һомололгынгоо түсэб 76 процент, гэр байрын барилгаар 101 процент дүүргээ.

1959 оной түрүүшын хахадта гүрэнэй предприятинууд болон эмхи зургаанууд бүхы дээрээ 42,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгөө гэхэ гү, али хахад жэлэйнгээ түсэб 90 процент дүүргээ.

Барилга хэдэг организацинууд барилгын-монтажна хүдэлмэриингөө түсэб 91 процент дүүргээ.

Барилга хэдэг томо организацинууд барилгын-монтажна хүдэлмэриингөө түсэб иимээр дүүргэһэн байна:

	Барилгын-монтажна хүдэлмэриин хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтын процент
Барилгын № 1 трест	100
Барилгын № 2 трест	78
Барилгын № 154 трест	87
Барилгын «Забайкаллестрансстрой» трест	100,1
Барилгын «Бурстрой» трест	76

V. Эд бараанай эрьесэ

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай рознично эд бараанай эрьесын түсэб 1959 оной 1-дэхи хахад жэлэй туршада 99 процентээр дүүргэгдээ.

Рознично эд бараанай эрьесын ниитэ хэмжээн (эд хэрэглэгшэдэй кооперациин комиссионно худалдаа наймаа оруулалсан) 1158 миллион түхэриг болоо, тэрэ тоодо: рознично худалдаа наймаанда 1036 миллион түхэриг, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта 89 миллион түхэриг болоо.

Хүдөө ажахын эд бараанай талаар Буркоопсоюзай комиссионно худалдаа наймаанай эрьесэ 16 миллион түхэриг болоһон байна.

Рознично эд бараанай эрьесын түсэбэй дүүргэлтэ худалдаа наймаанай зарим организацинуудаар иимэ тоо баримтануудаар харуулагдана гэбэл:

	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
1. Улан-Удын горпищеторг	99
2. Улан-Удын горпромторг	99
3. Улан-Удын главунивермаг	93
4. Столовонуудай трест, ресторанууд	98
5. ОРС-нууд, продснабууд—хамта	102
6. Тэрэ тоодо, Бурядай совнархозой УРС	100
7. Буркоопсоюз	96

1959 оной түрүүшын хахадта республикын арад зондо зорюулагдан гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанда 1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо 8 процентээр ехэ эд бараан худалдагдаа, тэрэ тоодо эд хэрэглэгшэдэй кооперацида 4 процентээр ехэ эд бараан худалдагдаа.

VI. Соёл культурын байгуулалта, элүүрые хамгаалга

Эхин, долоон жэлэй, дунда һургуулинуудай һурагшадай тоо (хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай, ехэ наһатайшуулай һургуулинуудай һурагшадые оруулалсан) һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ 111 мянган хүн болоо гэхэ гү, али һуралсалай 1957—1958 онойхидо орходоо 6 процентээр олошорһон байна. Бурядай АССР-эй дээдэ болон тусхай дунда һургуулинууд арадай ажахыда хүдэлхэ 2300 шахуу мэргэжэлтэдые (заочноор болон ажал хүдэлмэриһөө һамшангүй һураһан хүнүүдые оруулалсан) мүнөө жэлдэ бэлдэжэ гаргахань. Энэнь 1958 онойхидо орходоо 25 процентээр олон болоно. Тэрэ тоодо промышленность, барилга болон транспорт дээрэ хүдэлхэ 600 шахуу технигүүд, хүдөө ажахыда хүдэлхэ 700 шахуу мэргэжэлтэд, 600 гаран багшанар болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, 300 шахуу медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, худалдаа наймаанай 100 гаран хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

Клубууд болон библиотекэнүүдэй тоо 3 процентээр, киноустановконуудай тоо 23 процентээр олошороо, үргэн экрантай кинотеатр нээгдээ.

Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта театрнууд, филармони болон киноустановконууд 9141 мянган хүнүүдые хангаа гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 11 процентээр олон хүнүүдые хангаһан байна.

Хүүгэдэй садуудай тоо олошороо, тэндэ хүмүүжэдэг үхибүүдэй тоо 7 процентээр олон болоо. Хүүгэдтэ зорюулагдажа саг үргэлжэ хүдэлдэг яслинуудтахи үхибүүдэй тоо 17 процентээр олон болоһон байна.

1958 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, больница болон нарайлалгын гэрнүүдтэхи койконуудай тоо 15 процентээр олон болоо.

БУРЯДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Иволгын аймагай «Коммунизм» колхоз Хүхэдэй нуурай эрьедэхи үзэсхэлэн һайхан газарта амаралтын гэр түхеэрбэ. Тэндэ нэгэ доро 20 хүн амарха юм. Зураг дээрэ: колхозой амаралтын гэр. **А. Бадаевай фото.**

Хилын саанаһаа

Чехословакиин Республика. Зүүн Словакидахи Кошице город түргэнөөр ургана. Ойрын 15 жэлэй турша соо Кошице городой хүн зоной тоо 250 мянган хүн болохо юм. Город шадар бодхоогдожо байһан металлургическа комбинадай, металл болбосоруулдаг, химическэ, модо болбосоруулдаг промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэдэй байха 30 мянган байра эндэ баригдаха. **Зураг дээрэ:** Кошице городой шэнэ үйлсэ.

Чехословакиин телеграфна агентство.

„Бүхы дэлхэйн демокрадууд, Элладын талые харалсагты!“

Бүхы үнэн бодолто хүнүүдтэ Манолис Глезосэй хандалга

АФИНЫ, июлиин 26. (ТАСС). Өөрыень сүлөөлхын, Грециин бусад демокрадуудые сүлөөлхын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы үнэн бодолто хүнүүдтэ, дэлхэйн бүхы олониитэдэ иимэ удхатай бэшэгээр Манолис Глезос хандаа:

«Бүхы дэлхэй дээрэхи хүндэтэ ханинар! Манай орондохи демократиин аша туһада зорюулан таанадай хэһэн юумэнэй түлөө гарыетнай шангаар барихыемни, баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Таанадай хэниешье минии хани гэжэ тоолохыемни зүбшөөгыт. Таанадтай, эрхэ сүлөө болон эб найрамдалые бүхы дэлхэй дээрэ, өөһэдынгөө байһан газарта, өөһэдынгөө аргаар хамгаалжа байһан элитэ ехэ, жиирэй хэдэн зуун миллион хүнүүдтэй аха дүүгэй холбоо барисаатай байһанаа Грециин демокрадууд үдэр бүри мэдэржэ байдаг.

Мэнэ һаяхан дүүрэһэн сүүд хүнэй эрхые бүдүүлигээр хүсэрхэн эбдэһэн ябадал болоно. Үнэн ушар сахилгаан шэнги хүнүүдэй зүрхые гэрэлтүүлээ. Бидэндэ эсэргүүгээр хэгдэһэн үгэсэлгэ манай ёһотойшье лайсадай бидэн тушаа хорс шараа бусалалгыень номгодхоо гэжэ сүүдтэ ороһон бидэнэр мэдэнэбди.

Таанад, хилын саана байһан манай ханинар, эрхэ сүлөөе хашадаг, хабшадаг хүнүүдые Грецитэй хэзээдэшье бү адлидхагты. Парфенон шэнгеэр зохёон байгуулһан, эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй талаар алдаршаһан орон дотор эрхэ сүлөөдэ залиршагүй дурлалга хэзээдэшье таһалдахагүй. Эндэ демократиин хойноһоо мүрдэлгэ, хашалта юундэ гарадаг байнаб гэхэдэ, демократи арад зоной зүгһөө ехээр дэмжэгдэнэ, хархис этэгээдүүд хүсэ шадалгүй болоһоноо мэдэрхэдээ, айна, һүрдэнэ.

Һаяхан дүүрэһэн сүүд хэдэхэн хүниие бэшэ, харин бүхы арадые хашажа, мүрдэжэ байһан ябадал болоно. Манай орон дотор эрхэ сүлөөе, талха хилээмэ, хамагһаа ехээр эб найрамдал хангаха тухай эрилтэ табидаг хүнүүдые хүсөөр эниргүй болгохые һэдэжэ, хариин хархисуудай зарсанар хэдэн хүниие гэмнэжэ ороһон байна бшуу.

Хүндэтэ ханинар! Грецидэ—урдань алдар суутай байхаһаа гадна, мүнөөшье тиимэ байжа шадахаар орондо уй гашуудал тохёолдобо. Зүгөөр энэ хизаарлашагүй уй гашуудал уур сухал, эсэргүүсэлтэ боложо, хариин эзэмдэгшэдтэ, үхэлтэ ракетнэ базануудта, богоолшолгын үеын хуулинуудта эсэргүүсэн, бүлэг мүлжэгшэдһөө сүлөөрхын түлөө эбсэшэгүй тэмсэл боложо ургахал байха.

Һайн һайхан ерээдүй тээшэ бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй хуби болгошо энэ тэмсэлдэ сохилто үгэхэ гэжэ бидэниие мүрдэгшэд, хашагшад һанаашалһан байна. Зүгөөр сүүдэй дүнгүүдтэ энэ тэмсэл угаа ехэ удхашанар олгоно. Юуб гэхэдэ, 15 хоногой турша соо арад зон, тэрэ тоодо хуушанай үзэл баримталдагшье һаа, сэхэ хүнүүд үнэнтэ байдалые мэдэжэ, гэмнүүлэгшэд ямаршье зэмэгүй байгаа гэжэ дахяад хараһан байна.

Хүндэтэ ханинар!

Маанадые сүүдлэлгэ дүүрэбэ. Гэбэшье демократиин бии болоһон орон дотор фашистска 375-дахи хуули, граждан дайнай үеын богоолшолгото ёһоной бүхы хуулинууд (сүлэлгэ, 509-дэхи хуули, социальна үзэл бодол тухай «үнэмшэлгэ» гэхэ мэтэ) демократида эсэргүүгээр зорюулагдана. «Тагнуул хээ» гэжэ маанад шэнгеэр гэмнэгдэһэн хэдэн арбаад үнэн сэхэ патриодууд сүүдэй болохыень хүлеэжэ, 5 жэл соо түрмэдэ һуужа байна. Эдэнэр дурсагдаһан үгэсэлгэһөө боложо, зобожо тулижа байна. Хэдэ мянган бусад хүнүүд — эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй тэмсэлшэд түрмэдэ һууна, мүн тус бүридөө 12—15 жэлээр сүлэлгэдэ эльгээгдэнхэй. Зүгөөр танай оронуудта иимэ хүнүүд ехэ хүндэтэйдэ тоологдодог ха юм. Хэдэ миллион хүнүүд ажал хүдэлмэригүй, ядуу тулюур, хүшэр хүндэ байдалда оронхой. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр зүүнэй тала бариһан политическэ үзэл бодолһоо арсаабди, мүнөөнэй засаг баригшадай ханинар гээшэбди гэһэн мэдүүлгэ баридаггүй байна бшуу.

Хүндэтэ ханинар, таанадта эли болоно. Дэлхэйн демократида дурсагдаһан сүүд эсэргүү байхаһаа гадна, демократи бэелүүлнэбди гэһэн хэбэртэйгээр манай орондо бэелүүлэгдэдэг бүхы хатуу шанта ёһо гурим дэлхэйн демократическа мэдэрэлдэ эсэргүү харша юм.

Бүхы дэлхэйн демокрадууд Элладын (Грециин) талые харалсагты! Үзэл сурталай талаар ямаршье арсалдаатай байгаа һаа, энэрхы сэдьхэлые, гражданинуудай эрхые хамгаалхын түлөө нэгэн адли харюусалгатай байнабди. Эрхэ сүлөө болон хүгжэн болбосоролгодо Греци соёл сурталай талаар сэгнэшэгүй туһа хүргэһэн байна. Тиимэһээ тэрэнэй газар дээрэ демократи дахяад һэргээгдэхэ зэргэтэй байна.

Таанадые, бүхы дэлхэй дээрэхи манай ханинарые, тэмсэл хэжэ байһан арадайнгаа зүгһөө гүнзэгы ехээр амаршалнабди.

Манолис Глезос.

«Авероф» гэжэ түрмэ. 1959 оной июлиин 24».

Энэ бэшэг «Авги» газетэдэ мүнөөдэр толилогдоо.

ГРЕЦИИН ПАТРИОДУУДАЙ БАЯСХАЛАН

АФИНЫ, июлиин 27. (ТАСС). «Аннесартитос Типос» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Манолис Глезостэй хамта сүүдлүүлжэ, удаан болзор соо түрмэдэ һуухаар Афинын сэрэгэй сүүдээр шиидхэгдэһэн Грециин демокрадууд Э. Вуцас, Г. Трикалинос, А. Сингелакис, А. Каркаянис гэгшэд тэдэниие сүлөөлхын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы үнэн бодолто хүнүүдтэ хэблэлээр дамжуулан баясхалан хүргөө.

Турциин харуулай сэрэгүүд Сириин хилые дабаба

ДАМАСК, июлиин 27. (ТАСС). «Аль-Вахда» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Африн шадар Турциин харуулай сэрэгүүд Сириин хилые дабажа, ОАР-эй Сириин районой газар руу 1 километр хүрэтэр гүнзэгырэн ороо. Тэдэнэр 220 толгой үхэр Турциин газар руу намнажа абаашаа.

Энэ шэнэ добтолгые яаралтайгаар мүрдэхэ эрилтэ Сириин засагаархид хэһэн байна.

Залуушуулай Бүхэдэлхэйн фестиваль нээгдэбэ

ВЕНА, июлиин 26 **(ТАСС-эй корр.).** Эб найрамдал болон хани барисаанда зорюулагдаһан залуушуулай, студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн долоодохи фестиваль нээлтын баярай ёһолол мүнөөдэр Венэдэ болоо. Дэлхэйн бүхы заха булангуудһаа залуу үетэнэй түлөөлэгшэд Австриин ниислэлдэ суглараа.

Фестивальда дурагүйтэгшэдэй али бүхы ябуулганууд мүнөөшье хүрэтэр таһалдадаггүй. Теэд энэнь залуушуулай энэ агууехэ суглаае һаатуулжа шадаагүй. Элдэб олон үндэһэ яһанай эдир залуу хүбүүд, басагадые Вена город хүндэтэйгөөр угтаа, сэнхир сэгээн уһата Дунай мүрэнэй эрье дээгүүр бүхы үндэһэ яһатанай хэлэн дээрэ үгэнүүд хэлэгдээ.

Үдэрэй 5 часай урда тээ Пратер паркын аллей соогуур оркестрын аялган доро делегацинууд баярай жагсаалда гараад, Венын стадион тээшэ ошоо. Тэдэниие Венын хүн зон, Австриин бусад городууд болон областьнуудһаа ерэһэн австрийцууд халуунаар амаршалаа. Дуу, хүгжэмэй аялганууд, амаршалгын үгэнүүд зэдэлээ, залуу хүнүүд хаа хаанагүй гараа барисалдан амаршалалсаа.

70 мянган хүнэй багтадаг Венын түбэй стадионой үүдэндэ жагсаалай түрүүшын колонно хүрэжэ ерэбэ.

Фестивалиин уласхоорондын комитедэй гэшүүд, хүндэтэ айлшад, тусхай тушаалта хүнүүд, тэрэ тоодо федеральна канцлериин тусхай түлөөлэгшэ доктор Халупка түбэй ложодо гарана. Делегацинуудай баярай парад эхилбэ. Фестивалиин асари ехэ эмблемые бариһан эдир залуу хүбүүд, басагадай гарахада нэрьемэ альга ташалган болоо. Удаань туг баригшад фестивалиин саб сагаан тугуудые, Венэдэхи фестивальда хабаадаһан 110 гаран ороной делегацинуудай тугуудые барижа гараа. Стадион дээрэ байгшад бултадаа альга ташаа. Стадионой харгыгаар алфавидай ёһоор Албаниин залуушуулай делегаци түрүүлэн ябажа гараба. Удаань Алжирай, Болгариин, Даниин, Колумбиин эдир залуу хүбүүд, басагад алхалалдаба. Нэрьемэ альга ташалгаар, «Фрейндшафт» — «Дружба» гэһэн юрөөлөөр делегаци бүхэн угтагдаа.

Шэнэ шэнэ делегацинууд стадион руу ороно. Германиин Федеративна Республикын делегаци ябажа гарана. Энэ эгээн лэ олон хүнүүдһээ бүридэһэн делегацинуудай нэгэн юм. Германиин Демократи[...] Республикын, Чехословакиин, [...]диин, Цейлоной залуушуул [...]лалдана. Хитадай Арадай Ре[...]ликын залуушуулай делегаци[...] ларагшадай зүгһөө тон халуу[...] угтагдаа. Америкын Холбоото [...]дуудай, Ирагай, Югосла[...] Бельгиин Конгын эдир залуу[...]бүүд, басагад алхалалдан га[...]

...Стадионой поли дээрэ сове[...]луушуулай түлөөлэгшэд га[...]ерэнэ. Бүхы стадион дээрэ н[...]мэ альга ташалган болоно. [...]найрамдал!», «Хани бариса[...]» «Москва!» гэһэн юрөөлнүүд [...] стадион соо элдэб үндэһэ я[...]най хэлэн дээрэ табигдаа.

Камерунай, Тринидадын, Э[...]пиин, Японой залуушуулай де[...]цинууд удаа дараалан гарана. [...]тивалиин боложо байһан ор[...] делегаци заншалай ёһоор жа[...]лай түгэсхэлдэ гарадаг юм. У[...] сагаа-улаан тугуудые бариһан [...]стриин хэдэн мянган залуу[...] хүндэлэлэй трибунын хажуу[...] гарана.

Парад дүүрээ. Баярай ми[...] эхилнэ. Фестивалиин уласхоо[...]дын комитедэй зүгһөө Италиин [...]луушуулай түлөөлэгшэ Баль[...] фестивалиин делегадууд болон[...] шадые халуунаар амаршалаа. [...]бан түбиин долоодохи фест[...]лиин болоһон орон—Австриин [...]луушуулай түлөөлэгшэдтэ уд[...] үгэ үгтөө. Европын залуушу[...] зүгһөө Советскэ Союзай де[...] С. Романовский үгэ хэлээ. Фе[...]вальда хабаадагшадта Н. С. [...]щевой эльгээһэн амаршалгын б[...]гые уншаад, тэрэ үгээ дүүргэв. [...] бэшэгые сугларагшад ехэ дэб[...]тэтэйгээр угтаһан байна.

Залуушуул болон студентнү[...] долоодохи Бүхэдэлхэйн фести[...] нээгдэһэн дээрэ соносхогдоо.

ВЕНА, июлиин 27. (ТАСС). [...]ный фестиваль мүнөөдэр прог[...]мынгаа ёһоор үргэлжэлөө. Фе[...]вальда хабаадагшад үглөөгүү[...] эхилээд, Венын үзэсхэлэн һа[...] юумэнүүдые хараа, Австриин н[...] лэлэй хүндэшэ хүн зонтой уул[...]

Удаань нэгэн адли мэргэжэ[...] нүхэдүүдэй уулзалганууд бо[...] Стадионуудта спортивна мүр[...]нүүд болоһон, мүн выставк[...] нээгдэһэн байна. Уран һайх[...] талаар конкурснууд эхилээ. Б[...] олон хэмжээ-ябуулганууд үнгэр[...]дөө.

Г. Драгуно[...]
Л. Степано[...]

Франциин Коммунистическэ партиин амжал[...]

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Па-де-Кале департаментда республиканска хүсэнүүдэй илалта туйлаһан тухай «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. Вими, Уден гэжэ кантонуудай нютагай захиргаанай органуудай һунгалтын хоёрдохи тур үсэгэлдэр эндэ болоо. Социалистическэ партиин, Арадай-республиканска хүдэлөөн гэжэ партиин, «Шэнэ [...]публикые хамгаалха союзай» ка[...]дадуудай хоорондоо үгэсөө хэ[...] болобошье, Франциин Коммуни[...]ческэ партиһаа кандидадууд [...]андр Летокар, Андрэ Манси гэг[...] илалта туйлаа. Тэдэнэй түлөө [...]хы һунгагшадай хахадһаа олон[...]дуугаа үгэһэн байна.

Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин верховно командованиин коммюнике

КАИР, июлиин 26. (ТАСС). Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин верховно командовани июлиин 15-һаа 21 хүрэтэр Алжирта болоһон дайн байлдаан тухай коммюнике эндэ толилһон байна. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудай, Франциин сэрэгүүдэй хоорондо болоһон байлдаану[...] үедэ Франциин талаһаа 450 [...] алуулһан, 446 хүн шархатаһан [...]на. Франциин сэрэгүүд 160 авто[...]шинаяа алдаа. Алжирайхид Ф[...]циин талаһаа олон буу зэбсэг [...]ляажа абаһан байна. Франциин[...] солдат буу зэбсэгээ хүсэдөөр аб[...] Алжирай национально-сүлөөрэл[...] армиин тала руу ороо.

Англи гурбан эсминецые Турцида үгэбэ

ПАРИЖ, июлиин 26. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Анкараһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Англи гурбан эсминецые үсэгэлдэр Турцида хуулитаар дамжуулан үгөө. Эдэниие дамжуулан үгэлгын ёһолол дээрэ НАТО-до хаб[...]дадаг оронуудай сэрэгэй атта[...] байлсаа.

Үшөө нэгэ эсминецые Англи Т[...]цида һаяар үгэхэ юм гэжэ кор[...]пондент мэдээсэнэ.

Францида юумэнэй сэн хүндэрнэ

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Статистикын институдай мэдээнэй ёһоор, Парижай райондо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэн хүндэржэл байһаар. Неделиин турша соо, июлиин 13-һаа 19 хүрэтэр 15 янзын про[...]тын, тэрэ тоодо сагаан эдеэ[...] овощь болон фруктын сэн дээш[...]һэн байна.

ЯПОНОЙ ЗУУ МЯНГАН ШАХТЁР ЗАБАСТОВКО ХЭБЭ

Японой радиогой дамжуулһанай ёһоор, ороной нүүрһэнэй 11 томо компаниин зуу мянган шахтёр һаяхан забастовко соносхожо, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хэһэн эрилтэнүүдээ дэмжэнэ.

«Мици Кодзан», «Сима Танко» гэжэ нүүрһэнэй компанинуудай 47 мянган шахтёр, мүлжэлгые шангадхадаг, хүдэлмэришэдэй ажал олоор гараха ябадалда хүрг[...] «үйлэдбэриие нарижуулан һай[...]руулга» гэдэгтэ эсэргүү тэмсэл[...]нэ. Тэдэнэр һаяшаг 24 часай [...]бастовко соносхоо.

(ТАСС)

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01102. Типография Министерства культуры Бурятской АССР.